

Zondag 24 juni 2018, Vredebergkerk
Intochtslied 274: 1, 2 en 3 (Wij komen hier ter ere van uw naam)

Bemoediging en groet

v: Onze Hulp is in de Naam van de Heer
a: DIE HEMEL EN AARDE GEMAAKT HEEFT
v: die trouw is tot in eeuwigheid
a: EN LIEFDE ZONDER GRENZEN

v: Genade en vrede van God onze Vader
en van de Heer Jezus Christus
a: AMEN

Lied: 221: 1 en 2 (zo vriendelijk en veilig als het licht)

Gebed

Die nooit te ver zijt om ons te horen-
wees als een licht hier in ons midden.
Die ons de adem geeft, het leven toedacht –
dat wij u kennen als bron en bedding!

Die ons ter harte neemt en onze naam roept –
Die ons voor ogen houdt als uw beminden –
dat wij elkaar zien zoals gij ons ziet!

Die ooit geroepen hebt de nieuwe morgen –
Die vurig wegen wijst aan wie U zoeken –
Maak ons aanstekelijk uw licht voor mensen.

Die nooit te ver zijt om ons te horen,
wees als een licht hier in ons midden. Amen

Kinderverhaal

“Papa!!!” huilend komt Bram de keuken binnengerend. Zijn neus bloedt en zijn broek is gescheurd. “Wat is er gebeurd?” vraagt papa. Hij neemt zijn zakdoek en veegt Brams neus schoon. “Boehoehoe!” huilt Bram. “Ik ben uit de boom gevallen! En het was de schuld van Tim.

Want Tim zei: “Zullen we boompje klimmen. En toen deden we dat en toen viel ik eruit!” Maar dat kon Tim toch niet helpen? zegt papa verbaasd? “Nou, dan is het de schuld van de boom,” snikt Bram. Papa lacht. Bram kijkt hem nijdig aan. “Je moet niet lachen!” zegt hij. “Uit de boom vallen is heus niet leuk!” “Daar lach ik ook niet om,” zegt papa. Ik lach omdat je de boom de schuld geeft. Arme boom.” “Stomme boom!” roept Bram. “Stomme boom en stomme Tim en stomme papa!” Dat lucht op. Bram droogt zijn tranen en voelt op zijn hoofd. “Ik heb een bult”, zegt hij. “Er moet zelf op. ”Papa doet er wat zelf op. Äu!” roept Koen. “Eigen schuld, dikke bult.” zegt papa. En dan moeten ze allebei lachen.

Vandaag gaan jullie bij de kindernevendienst luisteren naar het verhaal van Job. Een man die heel veel ongeluk had. En de vraag waar het verhaal van Job over gaat is: wie z'n schuld is dat nou eigenlijk. Ik wens jullie veel plezier bij de kindernevendienst. Als kinderlied zingen we nu: we gaan voor even uit elkaar.

Kinderlied: Wij gaan voor even uit elkaar

1) Wij gaan voor even uit elkaar
en delen nu het licht
dat licht vertelt os iets van God
op Hem zijn wij gericht.

ervaart misschien een beetje licht
door wat er wordt verteld.

2) Wij geven Gods verhalen door
en wie zich openstelt

3) Straks zoeken wij elkaar weer op
en elk heeft zijn verhaal.
Het licht verbindt ons met elkaar.
Het is voor allemaal.

Vandaag lezen we stukken uit het Bijbelboek Job, een boek dat je alleen kunt begrijpen als je het van het begin tot het einde leest. Wanneer je er zomaar een losse tekst uit haalt, dan krijg je eigenlijk niet echt een idee van waar het boek over gaat. Het boek beschrijft geen geschiedenis van een historisch te plaatsen figuur, maar beschrijft de zoektocht naar een antwoord op de vraag waarom er lijden is in deze wereld en waarom dat lijden ook goede mensen treft.

Jenneke Bal zal vandaag de lector zijn en zij zal lezen uit de bijbel in gewone taal. Greet Meijer geven tussen de lezingen door enige reflectie of toepassing op de tekst.

Job 1: 1-5

¹In het land Us woonde een man die Job heette. Hij was eerlijk en trouw aan God. Hij had eerbied voor God en deed nooit iets verkeerd. ²Job had zeven zonen en drie dochters. ³Hij had ook veel vee: zeventuizend schapen en geiten, drieduizend kamelen, duizend koeien en vijfhonderd ezels. Verder had hij veel slaven en slavinnen. Hij was de rijkste man van het hele Oosten. ⁴De zonen van Job gaven regelmatig een feest, om de beurt bij één van hen thuis. En dan nodigden ze ook hun drie zussen uit. ⁵Na elk feest liet Job zijn kinderen bij zich komen. Hij wilde ervoor zorgen dat God hen niet zou straffen. Daarom bracht hij 's ochtends voor ieder van hen een offer. Want hij dacht: Misschien hebben ze iets verkeerd gedaan. Misschien hebben ze iets slechts over God gezegd. Dat deed Job steeds opnieuw, na elk feest.

Petra: Het gesprek tussen God en Satan

U kent het vervolg van het verhaal: God en Satan maken een afschuwelijke afspraak: Satan geloof niet dat Job zo trouw aan God zal blijven als hem veel ellende overkomt en God geeft Satan toestemming om Job op de proef stellen. Hij mag z'n gang gaan met Job.

Zo gaat dat natuurlijk niet in de hemel, waar die ook moge zijn. En er zijn al helemaal geen mensen daar die een verslag van kunnen schrijven, van zo'n denkbeeldig overleg tussen God en Satan. Laten we deze scene dus niet te letterlijk nemen, maar meer zien als een narratief raamwerk dat de vraag naar de oorsprong van het lijden op scherp zet.

Later in het Bijbelboek zal dat juist ook een conclusie zijn: God gaat ons kennen en ons denken te boven. Als het verhaal over God en Satan die het op een akkoordje gooien met

elkaar ons iets wil vertellen, dan is het misschien dat het leed in de wereld zo willekeurig is en niet eerlijk verdeeld.

Job 1: 12

¹²'Goed,' zei de Heer, 'doe wat je wilt met alles wat Job bezit. Maar hemzelf moet je met rust laten.' Toen ging Satan weg.

Petra: Job Samenvatting 1: 12-19

En zo gebeurde. Op een dag krijgt Job bericht dat zich allemaal rampen hebben voorgedaan. Zijn vee is gestolen en zijn knechten zijn gedood en ten slotte zijn ook zijn eigen kinderen omgekomen toen het huis waarin zijn verbleven instortte.

Job 1: 20-21

²⁰Toen Job dat hoorde, scheurde hij van verdriet zijn kleren kapot. Hij knipte zijn hoofd helemaal kaal, en liet zich van ellende op de grond vallen. ²¹Hij zei: 'Ik had niets toen ik geboren werd. Ik zal ook niets hebben als ik begraven word. De Heer heeft mij alles gegeven, en de Heer heeft alles weer van mij afgenomen. Toch blijf ik de Heer danken!'

Petra: Inleiding op het lied

We luisteren nu naar een lied van Daniël Lohues. In het lied verwoord hij wat zijn grootmoeder vroeger tegen hem zijn over het leed waardoor sommige mensen zo zwaar worden getroffen. Daniël Lohues zingt in het Nederlands, maar niet zoals dat in de Randstad wordt gesproken. Toch hoop ik dat u het kunt verstaan.

Muziek: Daniël Lohues: Elk mens die hef zich 'n kruus te dragen <https://youtu.be/EeH9-YBD60M>

(graag de tekst op de beamer)

Elk mens die hef zich 'm kruus te dragen
Opzich bennen die kruuzen precies eben
groot
't verschil is; de iene hef der iene van
piepschoem en de ander die hef 'm van
lood
Hier 'n paar huuzen verderop
Wat is daar wel niet gebeurd?
Wat die mensen daar met moeten maken
Zo slim hebben we 't lange nie heurd
Dan schaam ie joe haost
Veur joen donkere uren
Van zuchten vol zölfneueigheid
't Mooiste zol weden as elk
Van zien last weud bevrijd
Elk mens die hef zich 'm kruus te dragen
Opzich bennen die kruuzen precies eben
groot
't verschil is; de iene hef der iene van
piepschoem en de ander die hef 'm van

lood
Be'j gramierterig van 't prakkezeeern
Lek 't vaker dan neudig is zwaor
Kiek dan um joe hen, luster weer
Naor hoe and're verhaaln bennen gaon
Dan kan ik mij wel schamen
Veur de diepste zuchten
En die schütteldoek slof van de traonen
Kiek goed um joe hen
En dan zie weer precies waor a'j staon
Elk mens die hef zich 'm kruus te dragen
Opzich bennen die kruuzen precies eben
groot
't verschil is; de iene hef der iene van
piepschoem en de ander die hef 'm van
lood
A'j almaol joen krus op 'n bulte zal gooien
En as dan daorna deur 'n engel zegd weud
Pak mar weer iene, 't maakt niet uut
welken

Dan zuuk ie uiteindelijk, as 't der op	groot
ankomp	't verschil is; de iene hef der iene van
Joen eigen der weer tussenuut	piepschoem en de ander die hef 'm van
Elk mens die hef zich 'm kruus te dragen	lood
Opzich bennen die kruuzen precies eben	En dar lop ie met tot aan de dood

Petra

Nadat God en Satan hebben gezien hoe Job zijn 'kruis' draagt zegt God tegen Satan:

Job 2: 3b-10

Je ziet dat Job nog steeds eerbied voor mij heeft. Niemand op aarde is zo eerlijk en trouw als hij.' ⁴Satan antwoordde: 'Ja, natuurlijk, hij wil blijven leven, al moet hij er alles voor geven.

⁵Maar maak Job maar eens ernstig ziek! Dan zal hij vast en zeker slechte dingen over u zeggen.' ⁶'Goed,' zei de Heer, 'je mag met hem doen wat je wilt, als je hem maar in leven laat.'

⁷Toen ging Satan weg, en hij zorgde ervoor dat Job verschrikkelijk ziek werd. Job kreeg overal op zijn lichaam zweren. ⁸Hij pakte een stuk van een gebroken pot om zich daarmee te krabben. Hij bleef dag en nacht op de grond zitten. ⁹Zijn vrouw zei tegen hem: 'Blijf je nog steeds trouw aan God? Je hebt nu genoeg reden om slechte dingen over hem te zeggen! Doe dat dan, en sterf.' ¹⁰Maar Job antwoordde haar: 'Je praat alsof je een vijand van God bent. Het goede krijgen we van God, het slechte ook!' Job maakte veel ellende mee, maar toch zei hij niets slechts over God.

Petra: Intermezzo over de vrouw van Job

Nadat Job alles is verloren in zijn leven wat hem dierbaar was, dreigt nu ook zijn huwelijk op de klippen te gaan. Jobs vrouw die in het hele boek onzichtbaar blijft, komt hier in twee zinnen scherp naar voren. Ze zegt dat Job alle reden heeft om God te vervloeken en vervolgens te sterven. Het lukt haar niet om bij hem te blijven in de enorme tegenspoed die hem treft.

Latere lezers hadden moeite met dit negatieve beeld van de vrouw van Job. Zij schreven haar een andere rol toe. In de Septuaginta, de Griekse vertaling van het Oude testament trekt de vrouw van Job als dagloonster door het land, om tenminste enige inkomsten te verwerven. In een oud Joods commentaar op het boek Job dat is gebaseerd op deze Septuaginta-vertaling, vertelt Job zijn levensgeschiedenis aan zijn kinderen en benadrukt hij de vooraanstaande rol die zijn vrouw in zijn leven heeft gespeeld. Van haar magere verdiensten als dienstmeisje koopt ze brood om Job op de mesthoop te voeden.

Het zijn de twee verschillende manieren van reageren op moeilijke ervaringen. Twee manieren van reageren die we ook in onze tijd zien: tegenslagen, ziekte en verlies kunnen je relatie breken, het kan teveel zijn voor een huwelijk. Maar als je elkaar weet vast te houden of te vinden, juist wanneer je het heel moeilijk hebt, dan kun je veel voor elkaar betekenen en groei je nog dichter naar elkaar.

En eigenlijk geldt dit ook voor vriendschap. In moeilijke omstandigheden leer je je vrienden echt kennen.

Job 2: 11-13

¹¹Job had drie vrienden: Elifaz uit Teman, Bildad uit Suach en Sofar uit Naäma. Zij hoorden wat er met Job gebeurd was. Ze besloten naar hem toe te gaan, want ze wilden hem

troosten. ¹²Ze herkenden Job pas toen ze heel dichtbij waren. Ze moesten erg huilen. Van verdriet scheurden ze hun kleren kapot, en ze gooiden zand over hun hoofd. ¹³Zeven dagen en zeven nachten zaten ze bij hem op de grond. Ze zeiden niets. Want ze zagen hoeveel pijn Job had.

Lied 321: 3 en 7

Stem die de stilte niet breekt,
woord als een knecht in de wereld,
naam zonder klank zonder macht,
vreemdeling zonder geslacht.

Hier in dit stervend bestaan
wordt Hij voor ons geloofwaardig,
worden wij mensen van God,
liefde op leven en dood.

Petra: Inleiding

In het pastoraat proberen we dit te betrachten: 'Stil zijn bij de ander'. Niet komen met antwoorden en verklaringen, maar proberen aanwezig te zijn bij de ander in nood. En soms helpt het ook om met elkaar in gesprek te gaan en woorden te geven aan levenservaringen, geloof en twijfel. Greet Meijer leidt regelmatig gesprekken met ouderen, hier in de kerk, maar ook in zorgcentra. Ik wil haar graag uitnodigen om iets te vertellen over een gesprek dat ze had in de Sonnenberg. Ik hoorde hierover tijdens mijn bezoekwerk. Mensen hadden er steun aan gehad.

Greet Meijer vertelt

In de Sonnenberg had ik een gesprek over geloven vroeger en nu en het eindigde met de vraag of met het stijgen der jaren geloven ook meer en belangrijker geworden is en hoe dan. Daarbij kwam ook de moeite met verlies en ziekte aan de orde en hoe je daar dan mee om zou kunnen gaan. Dat leidde tot het volgende verhaal.

Er was eens een vrouw van wie de enige zoon stierf. Vol verdriet ging ze naar een heilig man en vroeg: „wat heb je om mijn zoon weer levend te maken?”

In plaats van haar weg te sturen of met haar te praten zei hij: „breng me een mosterdzaadje uit een huis dat nog nooit verdriet heeft gekend.

Dat zullen we gebruiken om het verdriet uit uw leven te verdrijven.”

De vrouw ging direct op zoek naar dat mosterdzaadje. Ze kwam bij een groot huis, klopte aan en zei: „ik zoek een huis dat nooit verdriet heeft gekend, ben ik hier aan het goede adres?

Zeker niet zeiden de bewoners van dat huis, en ze begonnen alle tragische gebeurtenissen op te noemen die hen de laatste tijd overkomen waren. De vrouw dacht bij zich zelf: wie kan er beter deze arme, ongelukkige mensen helpen dan ik, die zelf ongelukkig is! En ze bleef een poos om hen te troosten.

Daarna ging ze verder op zoek naar een huis dat nooit verdriet had gekend. Maar overal waar ze kwam, in krotten en paleizen kreeg ze verhalen te horen over droefheid en ongeluk. Uiteindelijk ging ze er zo in op om mensen met verdriet te steunen, dat ze haar speurtocht naar het mosterdzaadje vergat.

Wat zegt dit nu over je eigen geloof en over Gods Koninkrijk.

Uit een mosterdzaadje kan een stevige struik van wel 3 meter groeien, waarin vogels bescherming kunnen vinden en nestelen.

Ook wij kunnen groeien door ons verdriet en onze blijdschap te delen, samen ben je sterk.

De vrouw in het verhaal ging zo op in haar opdracht dat haar eigen verdriet op de achtergrond raakte en heel langzaam werd ze opnieuw de opgewekte vrouw die ze voordien was.

Je geloof kan zo klein zijn als een mosterdzaadje, maar als je leeft zoals Jezus het ons heeft voorgedaan, wordt dat geloof vanzelf groter en mogen we ook de goedheid en aandacht van een ander ontvangen en helpen we mee om Gods Koninkrijk groot te maken.

Hierna las ik het kinderlied: wil je wel geloven dat het groeien gaat.....

muzikaal intermezzo op de piano

Job 3: 1-3, 23-26

¹Na zeven dagen begon Job te spreken. Hij wilde dat hij nooit geboren was. ²Hij zei: ³'Weg met de dag waarop ik ben geboren, vergeet de nacht waarin mijn leven begon!

²³Waarom laat God mij leven, terwijl ik de zin van het leven niet zie? Waarom laat God me niet sterven? ²⁴Ik kan niet meer eten van verdriet, ik heb alleen nog maar tranen. ²⁵Alles waar ik bang voor was, is gebeurd. ²⁶Ik heb geen vrede, ik vind geen rust meer, ik houd het niet meer uit.'

Petra: De vrienden reageren

Als reactie op Jobs klacht doorbreken zijn vrienden hun stilzwijgen. Jobs klachten en zijn opstandigheid kunnen ze niet verdragen. Wat volgt zijn drie gespreksrondes, waarin Elifaz, Bildad en Sofar om de beurt het woord nemen.

Elk van hen onderneemt daarbij pogingen om Jobs lijden te verklaren en te legitimeren en Jobs klacht van repliek dienen. Ze zeggen dat lijden nu eenmaal bij het leven hoort en dat niemand daaraan kan ontkomen. En ze beweren, en dat doet denk ik het meeste pijn, dat hij het toch wel verdiend zal hebben. Ze geloven dat alle lijden het gevolg is van eigen schuld. Dus: Job je zult het wel aan jezelf te danken hebben.

Job 16: 1-6

¹Toen zei Job tegen Elifaz:

²'Wat jullie zeggen, heb ik al zo vaak gehoord.

Het troost me niet, het maakt alles alleen maar erger.

³Stop toch eens met jullie domme gepraat.

Waarom wil je steeds iets terugzeggen, Elifaz?

⁴Stel dat jullie meegemaakt hadden

wat ik heb meegemaakt.

En stel dat ik dan tegen jullie zou spreken.

Ik zou mijn woorden goed kiezen,

ik zou medelijden laten zien.

⁵Ik zou jullie moed inspreken

en dingen zeggen om jullie te troosten.

⁶Dan zouden jullie merken

dat woorden de pijn niet minder maken.

Maar zwijgen helpt ook niet, want de pijn blijft.

Job 17: 3-5

³God, u moet mij bevrijden!

U bent de enige die mij kan helpen.

⁴Het is uw schuld dat mijn vrienden me niet begrijpen.

Zorg ervoor dat ze niet van mij winnen!

⁵Ze verraden mij om er zelf beter van te worden,
maar hun eigen kinderen laten ze honger lijden.

Petra: Korte overdenking

Job komt in opstand met alles wat in hem is. Niet alleen tegen zijn lijden, maar meer nog, en hier gaat het boek klaarblijkelijk over, hij weigert zich neer te leggen bij de verklaringen van zijn vrienden. Hij verzet zich tegen hun idee dat lijden nu eenmaal bij het leven hoort.

Hij voelt zich persoonlijk geraakt door God, onrechtvaardig geraakt, want hij vindt dat hij dit niet verdient heeft. Hij schreeuwt het uit tot God en tot zijn vrienden: Ik ben rechtvaardig!

Het is een worsteling met heel zijn hart, met heel zijn verstand en al zijn krachten. Een worsteling die je als toeschouwer niet onberoerd kan laten. Je moet kiezen, mee worstelen met Job, of je van hem distantiëren. En wie met Job durft mee te worstelen, die moet de gesloten geloofssystemen durven loslaten. Die moet het vertrouwen in een rechtvaardige wereld opgeven en durven om Gods aangezicht te zoeken in de diepte van ellende.

Job moet nog veel leren, maar wij, vrienden van Job, vrienden van mensen in rouw, vrienden van zieken, vrienden van mensen die zoveel hebben te dragen. Ook wij hebben veel te leren. Leren om mee te dragen, uit te nodigen tot gesprek, stil te zijn bij een ander.

Wijsheid loslaten, onze eigenwijsheid loslaten,

leven vanuit vertrouwen en proberen om het goede te doen.

Of zoals het in Job 28 klinkt:

Eerbied voor de Heer, dat is wijsheid,

Geen kwaad doen, dat is inzicht.

Met dit voorlopige inzicht moeten wij het doen, vandaag in deze dienst, maar eigenlijk ook in ons leven. Volgende week horen we verder, maar vandaag eindigen we met dit inzicht uit Job 28.

Job 28: 1-3, 12-16, 23, 27-28

¹Luister! Mensen weten precies de plek waar ze zilver en goud kunnen vinden.

²Ze halen ijzer uit de grond, en koper uit stukken steen.

³Ze dalen af tot diep in de aarde, op zoek naar kostbare stenen.

Ze nemen lampen mee om in het donker naar schatten te zoeken.

¹²Maar wijsheid, waar kun je wijsheid vinden? Hoe kom je aan inzicht?

¹³Niemand weet waar de wijsheid is, die is op de hele wereld niet te vinden.

¹⁴Ook al zoek je in de diepste zeeën, je zult nergens wijsheid vinden.

¹⁵Wijsheid is niet te koop, niet met zilver of goud te betalen.

¹⁶Wijsheid is meer waard dan het mooiste goud,
meer dan de duurste edelsteen.

²³Alleen God weet waar de wijsheid is, hij weet die te vinden.

²⁷God heeft de wijsheid gezien. Daarom weet hij precies wat wijsheid is.

²⁸God heeft tegen de mensen gezegd:

‘Eerbied voor de Heer, dat is wijsheid. Geen kwaad doen, dat is inzicht.’ Amen

Lied 848: 1, 2, 3 en 4 (al wat en mens te kennen zoekt)

Collecte

Vandaag hebben we kunnen genieten van het pianospel van Rob van Doorn. Fijn dat je hebt willen spelen Rob, Bedankt.

De reden dat Rob vandaag speelt is minder fijn. Deze week is H. G. ingestort als gevolg van psychische overbelasting. Hij is opgenomen in Rijnstate en komt geleidelijk weer tot rust, maar herstel zal nog wel even duren. Per direct heeft hij daarom al zijn functies neergelegd en dat zijn er velen. Sinds het gebeurde, afgelopen woensdag, moet ik steeds denken aan een kort gedicht van Okke Jager, dat ik graag met jullie deel.

Verraad ons aller angst zich niet,
in wie het leven weerloos liet.
de glasglans stemt de blazer mild,
de vuurvlam maant de hand tot schild,
de krokus wijst beton zijn grens,
hoe kostbaar is een kwetsbaar mens.
Ik wil in de voorbeden graag bidden voor H. en R,
en voor al die kostbare, kwetsbare mensen,
die vaak zoveel geven
en daarin soms voorbij gaan aan zichzelf.

Laten we bidden: Goede God,
Wij danken u voor uw liefde en trouw,
dat wij niet altijd dankbaar en blij hoeven zijn,
maar ook mogen worstelen met u en met ons geloof.
Wij bidden u, laat ons nooit alleen op die donkere momenten in ons leven,
maar blijf erbij en geef ons kracht.
Wij bidden U voor H.G., die zo trouw was in zijn inzet voor onze kerk,
en daarin blijkbaar aan zichzelf voorbij is gegaan.
Wij bidden u voor hem en voor R.
en voor al die mensen voor wie de werkdruk te groot is,
voor werkende ouders die het maar net kunnen bolwerken,
voor jonge mensen die zich kapot werken.
Onze tijdgeest is voor veel mensen ziekmakend,
omdat er zoveel nadruk ligt op presteren en jezelf bewijzen.
Help ons om elkaar en de mensen om ons heen te behoeden.
Geef dat wij leven vanuit het vertrouwen dat ieder mens van waarde is,
dat je fouten mag maken en nee mag zeggen
en dat God ons liefheeft om wie we zijn, niet om wat we doen.
God, wij bidden u voor alle mensen die het moeilijk hebben,
zieke mensen en ouderen,
gevangenen en mensen in oorlogsgebieden.
Mensen die geen verblijfsdocumenten hebben
en daardoor geen veilig bestaan.
Voor de kinderen van de migranten in Amerika
die van hun ouders werden gescheiden.
Voor uw goede aarde bidden wij, voor al wat leeft.

Hoor naar ons wanneer wij in stilte tot u spreken.

Slotlied 885: 1 en 2 (en refreinen) (Groot is uw touw, o Heer)

Zegen

De genade van onze Heer Jezus Christus,

en de liefde van God

en de gemeenschap van de heilige Geest zij met u allen.

Amen